«فرهیختگان» از توانایی‌های نظامی ایران برای پاسخ به جنایت آمریکا گزارش می‌دهد

دامنه پاسخ ایران از افغانستان تا مدیترانه

سیدمهدی طالبی
روزنامه‌نگار

پاسخ نظامی به اقدام تروریستی آمریکا در به شهادت رساندن سپهبد حاج قاسم سلیمانی فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ابومهدی المهندس معاون حشدالشعبی عراق و همراهان‌شان، ناگزیرترین پیامد ماجراجویی خطرناک آمریکا در منطقه غرب آسیاست. آمریکا برخلاف قوانین بین‌المللی و قوانین داخلی عراق، دست به اقدام نظامی زده و دو نفر از فرماندهان ارشد نظامی ایران و عراق را به شهادت رسانده است. این اقدام زمینه‌ساز بدعتی خطرناک در فضای روابط بین‌الملل است، چراکه این بار -برخلاف دفعات قبلی که بازوهای تروریستی نیابتی آمریکا عملیات می‌کردند- خود آمریکا به میدان آمده و فرمانده کشوری را که با آن وارد درگیری نظامی و جنگ نشده است، در یک کشور دیگر هدف قرار می‌دهد و بلافاصله مسئولیت آن را نیز برعهده می‌گیرد. این اقدام نظامی آمریکا پس از هدف قرار دادن پایگاه نیروهای حشدالشعبی در القائم و پذیرش مسئولیت این اقدام، به معنی تلاش آمریکا برای القای تغییر در مولفه‌های رویارویی در غرب آسیا و بازگشت به تئوری «مرد دیوانه» ریچارد نیکسون، رئیس‌جمهور اسبق آمریکاست. براساس تئوری مرد دیوانه، ترامپ دست به مجموعه اقدامات گوناگون و عجیبی می‌زند تا طرف مقابل را به این نتیجه برساند که او پیش‌بینی‌ناپذیر است و باید در برابر او احتیاط کرد. بر پایه همین تئوری و با کمک گرفتن از عناصر تندرو در آمریکا، عملیات نظامی شهادت قاسم سلیمانی طراحی شد تا از این طریق، آمریکایی‌ها سیگنال‌های هشدار برای تهران فرستاده باشند. چند ساعت پس از این عملیات تروریستی، ترامپ توئیتی منتشر کرد که نشان می‌داد او خواسته تهران را محتاط‌تر کند. او نوشته بود: «ایران هیچ‌جنگی را نبرده اما هیچ‌مذاکره‌ای را نیز نباخته است.» مایک پمپئو، وزیر امور خارجه آمریکا نیز خواستار کاهش تنش شد. این مواضع نشان می‌دهد آمریکایی‌ها بر مبنای تئوری مرد دیوانه تنها خواستار ترساندن و تغییر محاسبات ایران هستند. با این حال اشتباه کاخ سفید در سطح هشدار بوده است. آنها به جای هشدار عملا وارد اقدام نظامی شده‌اند و این مساله دست ایران را که بارها اعلام کرده پاسخ به تهدیدات را در همان سطح خواهد داد، باز می‌گذارد. همین مساله نیز باعث نگرانی برخی مقامات کنونی آمریکا شده است. آنان اگر چه از اقدام ترامپ حمایت می‌کنند، نگرانی اصلی‌شان، سطح پاسخ تهران به این اقدام آمریکاست. در همین راستا، جو بایدن، نامزد انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۲۰ آمریکا، با انتقاد از دستور ترامپ برای ترور سردار سلیمانی، گفت: «بیانیه دولت می‌گوید هدف از این اقدام جلوگیری از حملات آتی ایران است، اما این اقدام یقینا اثر عکس خواهد داشت.» نانسی پلوسی، رئیس مجلس نمایندگان آمریکا نیز با ابراز نگرانی از خطر افزایش تنش‌ها و درگیری‌ها، گفت: «آمریکا و جهان نمی‌تواند افزایش تنش‌ها به نقطه بدون بازگشت را تحمل کند.» همچنین کریس مورفی، نماینده مجلس سنای آمریکا ضمن انتقاد از توجیه پنتاگون برای ترور سردار سلیمانی، گفت: «سلیمانی دشمن ایالات متحده بود، در این شکی نیست. سوال اینجاست که آیا آمریکا بدون مجوز کنگره دومین فرد قدرتمند در ایران را ترور و به صورت دائمنه یک جنگ منطقه‌ای بالقوه را آغاز کرده است؟» مقامات دولت سابق آمریکا که شناخت دقیق‌تری از ایران دارند، هم از واکنش سخت ایران به این جنایت سخن گفته‌اند. فیلیپ گوردون، از مقام‌های خاورمیانه‌ای دولت باراک اوباما در این باره گفته که «کشتن قاسم سلیمانی، واکنش «شدیدی» به همراه خواهد داشت.» گوردون افزود: «این درواقع اعلان جنگ علیه ایران است. به نظر من، مسلم است که ایران به‌نوعی تلافی می‌کند.» جیمز کلاپر، رئیس سابق سی‌آی‌اِی آمریکا نیز از پاسخ قطعی ایران سخن گفته و از پیچیده‌تر شدن اوضاع منطقه پس از ترور سلیمانی خبر داده است. مقامات غیرآمریکایی نیز تلویحا به ترامپ و دولتش هشدار داده‌اند. به‌عنوان نمونه ولکر پرتس، مشاور ارشد دولت آلمان در سیاست بین‌الملل در توئیتی نوشت: «ترور فرمانده قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس رهبر شبه‌نظامیان عراق، احتمالا اقدام تلافی‌جویانه ایران را در پی داشته باشد، اما نه لزوما در جایی که آمریکا انتظارش را دارد. از نظر سیاسی و استراتژیک، این اقدام ایران می‌تواند موقعیت آمریکا در عراق را به خطر بیندازد یا حتی حضور آنها را به پایان برساند.» در ادامه این گزارش به بررسی توان پاسخگویی ایران و محور مقاومت به جنایت اخیر آمریکا پرداخته شده است.

پاسخ در ۲ سطح

توانایی دفاعی چهار دهه اخیر در ایران نشان می‌دهد تهران هیچ‌گاه متکی به افراد نبوده است. ظرفیت‌های دفاعی ایران در این مدت به‌رغم اهمیت بالای افراد در آن، توقف‌پذیر نبوده است. شهادت سرداران بزرگ ایران در جنگ با رژیم صدام و سال‌های پس از آن به‌خوبی این موضوع را اثبات می‌کند. در نیروی قدس نیز با وجود شهادت افراد مؤثر سیاسی و نظامی، راهبردهای ایران تغییر نکرده است. مصداق عینی این مساله در حکم دیروز فرمانده کل قوا برای سردار اسماعیل قاآنی، فرمانده سپاه قدس قابل رویت است به‌خصوص آنجاکه رهبر انقلاب تاکید کرده‌اند: «وظایف فرمانده جدید عینا وظایف فرمانده قبلی این نیرو [شهید سلیمانی] است.» بر پایه این حکم، ایران نه راهبرد نظامی-سیاسی خود را تغییر خواهد داد و نه با از دست دادن یکی از فرماندهانش ارکان خود را دچار تزلزل خواهد دید. این مساله درست در مقابل هدفی است که آمریکا از به شهادت رساندن سردار سلیمانی داشته است. عدم تغییر راهبرد و عدم تزلزل رقیب در مقابل حمله یک نتیجه مهم دارد و آن پاسخی راهبردی و مستحکم است.

اما پس از شهادت قاسم سلیمانی، ایران چگونه قرار است به این جنایت پاسخ دهد؟ ایران برای پاسخ به آمریکا در دو سطح توانایی‌های برجسته‌ای دارد. سطح نخست نیروهای مسلح ایران هستند که به‌دلیل درگیری در جنگ هشت‌ساله با رژیم بعث و همچنین جنگ‌های نیابتی در سوریه و عراق، بنا به اذعان بسیاری از کارشناسان تبدیل به ارتشی رزمی شده است و دیگری متحدان ایران هستند. برخی از این متحدان مانند حزب‌الله لبنان به‌صراحت اعلام کرده بودند درصورت اقدامی نظامی علیه ایران به آن واکنش نشان خواهند داد و آمریکا و متحدان آن را هدف قرار می‌دهند و برخی دیگر مانند انصارالله یمن نیز اخیرا با صراحت خواستار تلافی نظامی تجاوز آمریکا از طریق مورد هدف قرار دادن سریع نظامیان آمریکایی شده‌اند.

حزب‌الله لبنان

قدرت حزب‌الله لبنان الزاما بر مبنای آمارهای گفته‌شده مبتنی بر میزان نفرات و تجهیزات آن نیست، بلکه ترکیبی دوگانه از نفرات و ساختارها در کنار تسلیحات و حجم آنهاست. حزب‌الله لبنان در صورت نبرد ۵۰ هزار نیرو دارد و از ۱۳۰ هزار راکت و موشک در بردهای مختلف کوتاه و میانبرد بهره می‌برد. این آمار بر اساس گزارش‌هایی است که مراکز مطالعاتی نوشته‌اند و تنها بر مبنای شواهد قابل دیدن هستند. حزب‌الله اما تمام آنچه دیگران می‌گویند نیست و ابعاد پنهان و ناشناخته‌ای نیز دارد. جز آمارهای نفرات و تسلیحات، وجوه دیگری که نشانگر توانایی‌های حزب‌الله هستند کارآمدی و اقدماتی است که این گروه موفق به انجام‌شان شده است. این حزب که همزمان با حمله رژیم صهیونیستی به جنوب لبنان تشکیل شد، توانست علی‌رغم وجود جنگ داخلی در لبنان طی ۱۸ سال جنگ با اشغالگران صهیونیست، نیروهای این رژیم را به خروج از جنوب لبنان وادار کند. این گروه در سال ۲۰۰۶ نیز در پی حملات رژیم صهیونیستی طی جنگ ۳۳ روزه توانست شکستی دیگر به این رژیم وارد کند. بنابر گفته‌ها تل‌آویو در این جنگ آنها تسلیحاتی با قدرت پنج سلاح اتمی را علیه حزب‌الله به کار بردند. تسلیحاتی که البته به سبب دقیق بودن اثراتی بسیار مخرب‌تر از تسلیحات هسته‌ای داشتند. حزب‌الله از جنگی سربلند بیرون آمد که تسلیحاتی بدتر از سلاح‌های اتمی در آن به کار رفت؛ نیروهای ورزیده و هماهنگ حزب‌الله که حتی در نبردهای بوسنی در میانه دهه ۱۹۹۰ نیز نقش داشته‌اند. در سوریه نیز آنها حضوری فعال داشته‌اند و با جدیدترین شیوه‌های نبرد آشنا هستند. حزب‌الله می‌تواند در هر نبردی، محدوده شام را برای رژیم صهیونیستی و همچنین نیروهای آمریکایی مستقر در شرق سوریه و اردن، به مکانی ناامن و گورستان بدل کند.

سوریه

دولت و ارتش سوریه مانند لبنان و عراق حفظ کشور خود را مدیون راهنمایی‌های شهیدسلیمانی هستند. این کشور جز ۲۰۰ هزار نیروی نظامی خود که در ارتش سوریه حضور دارند، دارای ۱۰۰ هزار نفر نیرو از قوای دفاع وطنی (مشابه بسیج مردمی ایران و عراق) است. در کنار توانایی‌های رزمی سوریه این کشور شاهد حضور هزاران نظامی کارکشته از کشورهای محور مقاومت است که خود را جزء نزدیک‌ترین یاران فرمانده‌شان سلیمانی به حساب می‌آورند. این نیروها در سخت‌ترین شرایط نبرد در حالی که سوریه تنها در توطئه گرفتار شده بود و حتی پایتخت آن دمشق در آستانه سقوط قرار داشت زیر آماج حملات تروریست‌ها با به سوریه گذاشتند. این نیروها به‌جز تروریست‌ها با حملات گاه و بیگاه صهیونیست‌ها و حضور نظامی آمریکا در سوریه نیز مواجه بوده‌اند، اما با وجود تمام این مشکلات توانستند توانایی عملیاتی بالایی را از خود در شرایط بسیار سخت به نمایش بگذارند. این نیروها حالا خود را در شرق سوریه و اردن و حتی غرب عراق تا آمریکایی مواجه می‌بینند که تماد و فرمانده‌شان را به صورت بزدلانه در بیرون از میدان نبرد به شهادت رساندند. نیروهای محور مقاومت جز نزدیک بودن زمینی به مواضع آمریکا در منطقه شمات و غرب عراق، به دیگر پایگاه‌های آمریکا در دریای مدیترانه شمال این دریا و شمال آفریقا از نظر جغرافیایی نزدیک بوده و می‌توانند با موشک‌های بالستیک و کروزی که در اختیار دارند جوابی فرامنطقه‌ای به تجاوز آمریکا بدهند.

یمن

یمن از سال ۲۰۱۵ در محاصره است و طی این مدت هزاران بار مورد حملات هوایی قرار گرفته، اما در همین مدت بیش از ۲۰۰ موشک بالستیک به سمت عربستان سعودی شلیک کرده است. بزرگ‌ترین حملات یمن به عربستان سعودی در سال گذشته میلادی به وقوع پیوستند. در این حملات اصلی‌ترین تاسیسات نفتی عربستان در بنادر ینبع، الیقیق، الخریص و همچنین در عملیات بسیار مهم آرامکو مورد حملات دقیق، پرحجم و پیچیده‌ای قرار گرفتند. انصارالله که به‌نوعی نمونه یمنی حزب‌الله لبنان به حساب می‌آید در سال ۲۰۱۱ و آغاز اعتراضات علیه حکومت یمن دارای ۱۰۰ هزار نیروی نظامی بود که این تعداد پس از سقوط صالح در سال ۲۰۱۲ و نیز فتح پایتخت در سال ۲۰۱۴ به دست انصارالله افزایش قابل‌توجهی داشتند. از سال ۲۰۱۵ با آغاز حمله ائتلاف سعودی به یمن بخش بزرگی از ارتش این کشور نیز از نظر عقیدتی با انصارالله ادغام شدند. یمن دارای ویژگی‌های خاصی است که برشمردن آنها می‌تواند گویای توانایی آن باشد. این کشور زیر شدیدترین تحریم‌ها و محاصره همه‌جانبه دوام آورده و با پیشرفت‌های نظامی ضربات سنگینی به ائتلاف علیه کشورش زده، دارای تسلیحات دوربرد و ویژه‌ای مانند پهپاد، موشک‌های بالستیک و کروز است و از سوی دیگر حوثی‌ها قابل توجهی در برخورد با جبهه غربی دارد. پس از شهادت سردار سلیمانی مقامات یمنی به‌صراحت ضمن اعلام آمادگی برای پاسخ دادن به تجاوز آمریکا، خواستار سرعت‌بخشی به فرآیند این پاسخ شدند. محمدعلی الحوثی، عضو شورای عالی سیاسی یمن خواستار واکنش سریع و مستقیم علیه پایگاه‌های آمریکا در منطقه شد و آن را به‌حق شرایط موجود دانسته است. توفیق الحمیری، مشاور وزیر اطلاع‌رسانی یمن نیز اعلام کرده است محور مقاومت از جمله یمن برای پاسخ به تجاوز آشکار آمریکا آمادگی دارد.

عراق و ترمیم شکاف‌های سیاسی

در یک هفته اخیر، آمریکا دو عملیات نظامی در عراق داشته است. در نخستین عملیاتی که در مرز القائم صورت گرفت، نزدیک به ۳۰ نیروی حشدالشعبی در عراق سنی‌مذهب بگویند. اکنون و پس از جنایت آمریکایی‌ها بنابه‌های مرجعیت و گروه‌های سیاسی در عراق نشان می‌دهد که با وجود حاکمیت قدرت در عراق، شکاف‌های موجود تا حدودی مرتفع شده است و مواضع گروه‌های سیاسی در برخی مسائل به‌ویژه مقابله با آمریکا در حال نزدیک شدن به یکدیگر است. از سوی دیگر آنها به دلیل ترور سپهبد سلیمانی و ابومهدی المهندس، مواضع تندی علیه آمریکا و اقداماتش اتخاذ کرده‌اند. مقتدی صدر، در پیامی توئیتری خواستار «آماده‌باش» نیروهای شبه‌نظامی تحت امر خود موسوم به «جیش المهدی» و دیگر گروه‌های مجاهد، شد. «کتائب سیدالشهداء» عراق نیز جریان‌های شیعی در عراق شد و اقدامات افراطی نیروهای مقتدی صدر نیز عمق این شکاف را عمیق‌تر کرد تا حتی برخی از احتمال جنگ شیعی-شیعی در عراق سخن بگویند. اکنون و پس از جنایت آمریکایی‌ها بنابه‌های مرجعیت و گروه‌های سیاسی در عراق نشان می‌دهد که با وجود حاکمیت قدرت در عراق، شکاف‌های موجود تا حدودی مرتفع شده است و مواضع گروه‌های سیاسی در برخی مسائل به‌ویژه مقابله با آمریکا در حال نزدیک شدن به یکدیگر است. از سوی دیگر آنها به دلیل ترور سپهبد سلیمانی و ابومهدی المهندس، مواضع تندی علیه آمریکا و اقداماتش اتخاذ کرده‌اند. مقتدی صدر، در پیامی توئیتری خواستار «آماده‌باش» نیروهای شبه‌نظامی تحت امر خود موسوم به «جیش المهدی» و دیگر گروه‌های مجاهد، شد. «کتائب سیدالشهداء» عراق نیز گفته که «مبارزه در شدیدترین وضعیت خود قرار دارد و جز به اخراج اشغالگران آمریکایی آرام نمی‌گیریم.» بسیاری دیگر از احزاب و اشخاص عراقی نیز در این باره موضع گیری کرده‌اند. از سوی دیگر عادل عبدالمهدی، نخست‌وزیر دولت پیشبرد امور عراق از پارلمان این کشور خواست که نشست فوری برای بررسی شهادت سردار قاسم‌سلیمانی برگزار کند. به‌نوشته‌وبگاه «السومریه»، دراین‌بیانیه آمده است: «به‌شدت و در بالاترین حد خود اقدام دولت آمریکا در ترور شهید حاج ابومهدی المهندس و حاج قاسم سلیمانی و دیگر شخصیت‌های عراقی و ایرانی را محکوم می‌کنیم. ترور فرمانده نظامی عراقی که منصب رسمی داشت، تجاوز به عراق محسوب می‌شود؛ همچنین اقدام به ترور فرماندهان کشور برادر در خاک عراق، نقض آشکار حاکمیت عراق است.» عبدالمهدی همچنین تاکید کرد که «شهادت سردار سلیمانی خط‌شعله‌ورشدن یک جنگ‌ویرانگر در عراق، منطقه و جهان را افزایش می‌دهد. نخست‌وزیر دولت پیشبرد امور عراق تاکید کرد که این اقدام تروریستی آمریکا، برخلاف شروط حضور نیروهای این کشور در عراق و نقش آن در آموزش نیروهای عراقی و مبارزه با داعش بود. عبدالمهدی، در بیان خواستار برگزاری نشست فوری پارلمان عراق جهت هماهنگی برای اتخاذ موضع رسمی و اجرای اقدامات ضروری شد. قرار است امروز پارلمان نشست فوری داشته باشد. در همین راستا منابع عراقی تایید کرده‌اند هفته آینده طرحی در مجلس عراق در مورد خروج نیروهای آمریکایی به تصویب خواهند رساند. گردان‌های حشدالشعبی هم اعلام کرده‌اند: هر نماینده‌ای که رای مخالف دهد، آدرس منزلش را عمومی اعلام کرده تا ملت عراق با آنها برخورد کند.»

رویارویی مستقیم عراق با آمریکا

اتفاقات اخیر در عراق نشان می‌دهد زمین بازی آمریکا در عراق تعریف شده است و واشنگتن عزم بازگرداندن دوره اشغالگری را دارد. اما واقعیات تاریخی و میدانی خلاف آن چیزی است که آمریکا طراحی کرده است. ارتش آمریکا هنگامی که آماده تر از امروز بود، با مجاهدت نظامیانی که الان حشدالشعبی خوانده می‌شوند، مجبور شد به صورت رسمی به اشغال عراق پایان دهد. حالا هم آمریکا ضعیف‌تر نشده است و هم گروه‌های عراقی سازمان رزم خود را گسترده‌تر کرده و به تسلیحات به‌روزتری مسلح شده‌اند. این نیروها همچنین در پی ادغام به یک نیروی واحد پیش گشته و به صورت رسمی بخشی از نیروهای مسلح عراق به حساب می‌آیند. این نیروها پیشتر در زمان اشغال با ده‌ها هزار نظامی آمریکایی که حکومت عراق را در دست داشتند مواجه بودند و به زحمت تعداد‌شان به هزاران نفر می‌رسید، اما الان بنابر گزارش‌ها بیش از ۳۰۰ هزار نیروی نظامی با فرماندهی واحد را شامل می‌شوند. این نیروها پیش تر و پس از حمله نخست آمریکا تظاهراتی اعتراضی علیه این کشور در کنار سفارت آمریکا در بغداد برگزار کردند و علی‌رغم شهادت نیروهایشان توسط این کشور به درخواست مسئولان عراقی واکنشی سخت به آمریکا نشان ندادند اما حملات بامداد جمعه آمریکا راهی برای مجاهدان عراقی جز رویارویی مستقیم باقی نگذاشته است. روزها و ماه‌های آتی شاهد شدیدترین مواجهه نیروهای عراقی محور مقاومت در عرصه سیاسی و نظامی با اشغالگران آمریکایی خواهد بود.

ادامه در صفحه ۷

ادامه از صفحه ۲

بحرین

ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا که ناظر بر منطقه است در بحرین مستقر است؛ جزیره‌ای نزدیک به عربستان سعودی که میزبان بالغ بر هفت هزار سرباز آمریکایی است. پایگاه هوایی شیخ عیسی در این جزیره میزبان سامانه‌های موشکی پاتریوت، هواپیماهای شناسایی و جنگنده‌های اف-۱۶ و اف-۱۸ و یک مرکز عملیات نیروهای ویژه آمریکایی هستند. آمریکا کشور بحرین را یک «همپیمان مهم خارج از ائتلاف ناتو» در نظر می‌گیرد و در مجموع سه پایگاه در این کشور کوچک دارد.

عراق

تا پیش از تصمیم پارلمان عراق برای تعطیلی پایگاه‌های آمریکا در سال ۲۰۱۱، نزدیک به ۵۰۰ پایگاه نظامی آمریکا در عراق وجود داشت. در حال حاضر چهار پایگاه عراق در اشغال نیروهای آمریکایی است و آمریکا نزدیک به پنج هزار سرباز را در عراق در خدمت خود دارد. این آمار جدا از نظامیانی است که به اسم دیپلمات در سفارت آمریکا در عراق مشغول کارند.

کویت

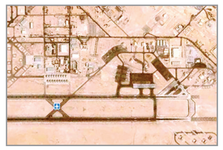

نزدیک به ۱۵ هزار نیروی نظامی آمریکا در کویت حضور دارد. این نیروها در پایگاه‌های هوایی علی السالم، احمد الجابر و کمپ اریفجان مستقر هستند و اسکادران هواپیماهای جنگی و سامانه‌های موشکی آمریکا معمولا در پایگاه‌های کویت مستقر می‌شوند. کویت همچنین میزبان یکی از مقرهای پیشروی واحد موسوم به «ارتش مرکزی ایالات متحده» است. آمریکا همچنین در این کشور نیروها و تجهیزاتش را در دو پایگاه هوایی و یک پایگاه نیروی دریایی حفظ کرده است. فرودگاه بین‌المللی کویت همچنین میزبان بزرگ‌ترین مقر لجستیک هوایی منطقه‌ای ارتش آمریکاست. حدود ۲۲۰۰ خدوروی تاکتیکی آمریکایی مقاوم در برابر مین در آنجا مستقر هستند. آمریکا کشور کویت را نیز چون بحرین یک «همپیمان مهم خارج از ائتلاف ناتو» در نظر می‌گیرد.

عمان

از سال ۲۰۰۴ تاکنون در عملیات‌های ارتش آمریکا در افغانستان یا عراق از تاسیسات نظامی عمان هیچ استفاده‌ای نشده و حتی شمار نیروهای نظامی آمریکا در عمان تا ۲۰۰ نفر کاهش یافته است. با این حال آمریکا می‌تواند از فرودگاه‌های نظامی عمان در منطقه، مصیره، و ثمریت برای اهداف استفاده کند. عمان به آمریکا اجازه داده مهماتش را در خاک آن مستقر سازد.

قطر

به نوشته پایگاه «فوربس» بزرگ‌ترین پایگاه نظامی آمریکا در خاورمیانه در قطر حضور دارد. پایگاه هوایی «العدید» در ۲۰ کیلومتری جنوب‌غربی شهر دوحه قرار دارد و نزدیک به ۱۳ هزار نیروی نظامی در این پایگاه هوایی مستقر شده‌اند که پس از پایگاه آمریکا در کویت بیشترین تراکم جمعیتی نظامیان را در خود جای داده است. این پایگاه که تقریبا ۲۷۸ کیلومتر با سواحل کشورمان فاصله داشته، ظرفیت گنجایش ۱۲۰ هواپیما را دارد و مرکز فرماندهی عملیات هوایی آمریکا در العدید قرار دارد که توانایی فرماندهی و کنترل نیروی هوایی آمریکا و کشورهای متحد در منطقه، به‌ویژه عراق، سوریه و افغانستان را دارد. قطر برنامه‌ریزی کرده تا این پایگاه را بیش از پیش گسترش دهد تا این پایگاه از بمب افکن‌های ب-۵۲ آمریکا نیز که قادر به حمل بمب هسته‌ای هستند، میزبانی کند.

عربستان سعودی

در سال ۱۹۹۰ عربستان بیشترین نیروهای آمریکایی در منطقه خلیج‌فارس را در خود جا داده است. در این کشور امکانات نظامی مختلفی متعلق به نیروهای ارتش آمریکا در منطقه‌های دمام، هنوف، خبر، تبوک، ینبع، پایگاه ملک عبدالعزیز در ظهران، پایگاه دریایی ملک فهد در جده، پایگاه هوایی ملک خالد در ابها، پایگاه نظامی ریاض و پایگاه نظامی الطائف مستقر هستند. پایگاه هوایی الأمیر سلطان در جنوب ریاض، مهم‌ترین پایگاه نیروهای نظامی آمریکا در عربستان است. در این پایگاه ۵۱۰۰ سرباز آمریکایی وجود دارند.

امارات متحده عربی

تا قبل از جنگ خلیج فارس، امارات متحده عربی ارتباطات نظامی نزدیکی با آمریکا نداشت، اما بعد از جنگ برای تهدید و ایجاد تعادل با ایران خواهان ارتباط دفاعی نزدیکی شده است. در سال ۱۹۹۴ نخستین معاهده نظامی را با آمریکا امضا کرد. نیروهای آمریکایی در امارات متحده عربی از امکانات نظامی مختلفی در پایگاه‌های این کشور برخوردارند؛ پایگاه هوایی الظفره در ابوظبی، فرودگاه بین‌المللی الفجیره، بندر زاید، بندر رشید، جبل علی در دبی و بندر فجیره از آن جمله‌اند. بندر جبل علی شهر دبی امارات، بزرگ‌ترین بندر مورد استفاده نیروی دریایی آمریکا در خارج از خاک این کشور است. امارات متحده عربی میزبان پنج‌هزار پرسنل نظامی آمریکاست که بسیاری از آنها در پایگاه‌های هوایی الظفره ابوظبی مستقر هستند؛ پایگاهی که در آن پهپادهای آمریکایی و جنگنده‌های پیشرفته اف-۳۵ آمریکا نیز حضور دارند. نیروی دریایی آمریکا در خلیج عمان دارد.

پایگاه هوایی اینجرلیک ترکیه

در بین فهرست مراکز نظامی آمریکا در منطقه، پایگاه هوایی اینجرلیک ترکیه از جایگاه ممتازی برخوردار بوده و با پایگاه الحدید قابل مقایسه است. این پایگاه در فاصله ۸۷۵ کیلومتری از مرزهای ایران و در شمال‌غربی مرزهای سوریه و در شهر آدانا کشور ترکیه قرار دارد و بزرگ‌ترین هواپیماهای زرادخانه نظامی آمریکا در آن مستقر بودند.

فرودگاه مناس - قرقیزستان

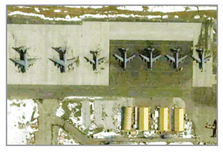

فرودگاه مناس در قرقیزستان یکی از پایگاه‌های تراپری و تجسسی آمریکاست که ۱۳۴۴ کیلومتر با مرزهای کشور فاصله دارد. آمریکا از حدود سال ۲۰۰۱ و در جریان اشغال نظامی افغانستان، مجوز استفاده از فرودگاه‌های دوران شوروی را در ازبکستان و قرقیزستان از این دو کشور اجاره کرد تا از آنها برای پشتیبانی عملیات در افغانستان استفاده کند. آمریکا در نوامبر ۲۰۰۵ پایگاه هوایی ازبکستان را تخلیه کرد، اما همچنان پایگاه هوایی خود را در مناس، فرودگاه بین‌المللی پایتخت قرقیزستان، حفظ کرده، با این شرط که به‌برابر اجاره سابق را به دولت محلی بپردازد.

ترکمنستان

در آگوست سال ۲۰۰۵ یک گروه از مقامات عالی‌رتبه نظامی آمریکایی برای مذاکراتی وارد عشق‌آباد شدند. در پی این سفر بود که گمانه‌زنی‌ها پیرامون انتقال پایگاه هوایی ایالات متحده به پایگاهی در کشور ترکمنستان در شهر ماری (موسوم به پایگاه هوایی ماری-۲)، در جنوب شرقی این کشور در رسانه‌ها مطرح شد. در سال ۲۰۱۲ الجزیره طی گزارشی نوشت که فرودگاه عشق‌آباد و پایگاه هوایی ماری-۲ به‌عنوان «پایگاه‌های پشتیبانی هوایی» و نه «پایگاه‌های نظامی» فعالیت می‌کنند. حالا آمریکا در این کشور سه پایگاه در اختیار دارد.

افغانستان

پس از پایگاه‌های نظامی آمریکا و ناتو در خلیج فارس، پایگاه‌های نظامی آمریکا در افغانستان به لحاظ موقعیت ژئوپلیتیکی مهم‌ترین و استراتژیک‌ترین پایگاه‌ها هستند که از چندین بعد دارای ارزش و اعتبار ژئواستراتژیکی‌اند. بر اساس آمارهای رسمی اعلام شده از سوی وزارت دفاع آمریکا، آمریکا حدود ۱۴ هزار سرباز در افغانستان دارد. همچنین هشت هزار نظامی متعلق به کشورهای دیگر عضو ائتلاف ناتو نیز در افغانستان حضور دارند. آمریکایی‌ها بر اساس توافق امنیتی با اشرف غنی رئیس‌جمهور افغانستان، فرودگاه‌های بگرام، قندهار، شوراب، جلال‌آباد و شندند، کابل و مزار شریف را در کنترل خود دارد. پایگاه هوایی بگرام که محل استقرار عمده هواپیماهای ترابری و جنگنده‌های آمریکایی است، در فاصله ۷۳۰ و فرودگاه کابل در فاصله ۷۳۲ کیلومتری مرز ایران قرار دارند.

سایر پایگاه‌های آمریکا

در بین پایگاه‌هایی که مورد استفاده آمریکایی‌ها هستند نام چند محل در پاکستان نیز به چشم می‌خورد که شامل دو پایگاه مهم شمسی در فاصله ۱۹۹ کیلومتری و شهباز در فاصله ۵۲۷ کیلومتری است. از پایگاه شمسی برای پرواز هواپیماهای بدون سرنشین استفاده می‌شود. آمریکا در سرزمین‌های اشغالی نیز دارای پایگاه نظامی است.

ردیف	کشور	تعداد پایگاه
۱	یمن	۱
۲	ازبکستان	۱
۳	ترکیه	۲
۴	ترکمنستان	۳
۵	تاجیکستان	۱
۶	عربستان‌سعودی	۱
۷	قطر	۲
۸	پاکستان	۴
۹	عمان	۳
۱۰	قرقیزستان	۱
۱۱	کویت	۴
۱۲	فلسطین اشغالی	۲
۱۳	عراق	۴
۱۴	قبرس	۲
۱۵	امارات متحده عربی	۴
۱۶	بحرین	۳
۱۷	افغانستان	۱۶
	مجموع	۵۴